

snø må man klare av på en annen måte. I Umbyns sameby har man praktisert fóring gjennom mai måned med bra resultat.

Rydberg fortalte at reinskjøtere påstår at det har blitt senere kalving fra år til år. Om dette er riktig vet vi jo ikke, men man må formode at reineierne har sakkunnskap på dette området. Russerne hevder at sen kalving er uheldig p.g.a. insektplagen.

Grupp 3. *ROVDJUR.*

v/Nordkvist.

Rovdjurens roll i förlustorsaksmönstret är ännu svårbedömd. Detta till trots av den uppmärksamhet som ägnats problemet under senare år framför allt i Sverige, som också torde ha den största rovdjursstammen i renskötselsområdet. Detta hänger bl a samman med svårigheterna att säkert fastställa den primära dödsorsaken på en stor del av det påträffade kadavermaterialet. De aktuella rovdjuren är järv, lo, varg, björn och örn.

I Sverige har just startats en undersökning av kalvdödligheten och dess orsaker i åldersintervallet mellan 2 månader (märkning) och 6 månader (räkning). Undersökningen sker med hjälp av biotelemetri.

Mot denna bakgrund ställer gruppen upp följande lista på angelägna forskningsprojekt för att få rovdjurens

effekter på rennäringen heltäckande belysta.

1. Rovdjuren och spädkalvdödligheten (0-2 mån)
2. Rovdjuren och dödligheten bland vuxna renar (> 1 år)
3. Björnen som renpredator

Gruppen menar att för de första två projekten den rel dyrbara telemetriutrustning som nu anskaffats för kalvdödlighetsprojektet bör kunna användas i original eller modifierat utförande.

Av gjorda beräkningar framgår att spädkalvdödligheten kan ligga någonstans i området 15-30% av levande födda kalvar. Även om det kan vara svårt att med insatta åtgärder effektivt minimera dödligheten i denna åldersgrupp anser vi det vara nödvändigt att dokumentera rovdjurens roll.

Det är rimligt att anta att dödligheten bland vuxna renar huvudsakligen är förlagd till vinterperioden, så rovdjur, svält, laviner, störtningar och trafik utgör väsentliga riskmoment, som i stort inte existerar under barmarkstid. Därför torde också dödligheten i denna åldersgrupp vara bättre belyst i de hittills gjorda undersökningarna. Barmarkstidens dödlighet och rovdjurens roll i denna är dock så gott som helt okänd liksom vi också har en ganska stor orsaksokänd del i vinterdödligheten.

Det finns därför anledning att med hjälp av telemetritekniken kartlägga även denna åldersgrupps öden genom hela årscykeln.

Vad slutligen björnen beträffar är hans roll som renpredator av flera skäl svårfångad. Dels opererar han

huvudsakligen under barmarkstid, dels lämnar han i synnerhet vad gäller slagna spädkalvar så få restar efter sig att även om de är försedda med sändare kan dödsorsaken bli svår att fastställa.

Av denna anledning räknar gruppen med att ett antal björnar inom undersökningsområdet (kalvningslandet) behöver förses med sändare för att kunna hållas under kontinuerlig uppsikt.

Gruppen har diskuterat olika lokaliseringsalternativ för dessa projekt. När samtliga bygger på telemetri-tekniken är förtrogenhet med denna teknik av betydelse av såväl konstnads- som effektivitetsskäl. Rovdjurs-förekomst är givetvis en annan faktor av betydelse. Gruppen tar dock ingen ställning i denna fråga.

Gruppe 4. *FOSTER- OG SPEDKALVDØD.*

v/Kummeneje.

1. Vi har forsøkt å gjøre oss opp en mening om hva man kunne oppnå hvis man fant igjen 10% fler av rein-kalvene i Norge, altså øke kalvetallet fra 80.000 til 90.000 årlig. Dette betyr en økonomisk gevinst på ca. 5,5 mill. Nkr. pr. år. Det er altså mye å vinne.

2. Påvisning av problemets størrelse samt tidspunkt når tapene skjer.